

L

EVEN IN VOLHEID

TIMOTHY RADCLIFFE ALS TOCHTGENOOT

Deel 3: Onmogelijke vriendschappen

Jezus stuurt zijn leerlingen op pad. Het is een riskante reis. Maar het is ook een echt leer-pad. Ze raken nauw betrokken bij zijn praktijk die geneest en demonen uitdrijft. En zo ervaren zij een genadige God die hen rakelings nabij komt. En die ook hun leven omkeert. Het is een vaak moeizame en hachelijke weg naar volwassenwording, zo kon je in de vorige bijdrage lezen.

Jezus was bezig zijn leerlingen te onderrichten, staat er in het evangelie. Het gaat daarbij zeker niet om een schools gebeuren en nog minder om indoctrinatie. Het zijn levenslessen. De diepe waarheid die Jezus wil uitdragen en waaraan hij zijn leerlingen wil deelgenoot maken, is een weg ten leven.

Dat klinkt duidelijk in die lange afscheidsrede bij Johannes. Het is ernst, maar in het aanschijn van de dood wil hij ook die diepste bron van het leven in volheid ontsluiten. *Vrienden noem ik jullie*, zegt Jezus. En dat is een ongelooflijk kostbaar woord. We zijn geen letterknechten of plichtenridders en nog minder slafelijke onderdanen. Neen, we worden helemaal meegenomen in dat hartverwarmend avontuur van vriendschap en liefde. Jezus noemt zijn leerlingen niet alleen vrienden, hij maakt hen ook tot vrienden. *Zoals de Vader mij heeft liefgehad, zo heb ook ik u liefgehad. Blijf in mijn liefde.* Die uitstromende liefde mag hen vervullen en doorstromen naar anderen. Alle verdere ontvouwing van het geloof, alle dogma's en leer-

stellingen zijn eigenlijk niets anders dan momenten in het grote verhaal van Gods liefde voor de mensheid, zo betoogt Timothy. En hij citeert nogmaals Herbert McCabe:

Ons geloof bestaat uit het idee dat God van ons houdt ... Elke bewering, elk geloofsartikel is niet meer dan een andere manier om te zeggen dat God van ons houdt.¹

Jezus' vriendschap is de sleutel tot de christelijke verbeelding. (p. 151) En hij heeft die vriendschap zelf op een radicale manier in praktijk gebracht. In de oudheid leefde de opvatting dat vriendschap alleen tussen gelijken mogelijk was. En als de Schriftgeleerde vraagt: wie is mijn naaste, dan bedoelt hij: hoever reikt dat? Overstijgt dat de clan en reikt dat ook naar de vreemde, de zondaar, de niet-gelovige? Jezus praat met de Samaritaanse, gaat om met prostituees en gaat aan tafel met tollenaars. Voor vele tijdgenoten onmogelijke en aanstootgevende vriendschappen.

Gods uitstromende liefde is creatief, doorbreekt culturele grenzen en prikt gaatjes in vooroordelen. Ze kan ook een heilzaam impuls zijn in onze samenleving waar men vele digitale vrienden heeft, maar soms weinigen in het echt. Onze samenleving is ook op vele vlakken competitief en conflictueus. We trekken ons terug in een bubbel van gelijkgestemden. Populisten wakkeren de angst voor de vreemde aan, doen ons verzanden in 'wij' tegenover 'zij', en ondergraven het vermogen om voluit de menselijkheid te herkennen van wie aan de andere kant staan. De Bijbel zegt dat vreemden vrienden kunnen zijn die je nog niet kent. God verschijnt er ook vaak in de gedaante van een vreemdeling. En ... je weet nooit op voorhand wie onze weg zal kruisen en een appel op ons doet om zijn naaste te worden.

Kan die vriendschap ook een sleutel aanreiken naar vrede en verzoening in een wereld die bol staat van agressie, oorlog en geweld? Een ja tegen de God van het leven betekent een ondubbelzinnig neen tegen geweld. Maar christenen hebben er heel de geschiedenis mee geworsteld, denk maar aan de theorie van de zogenaamde rechtvaardige oorlog. En ook vandaag blijft het zoeken hoe het evangelie ons kan bevrijden uit de gewelddadige verbeelding die ons op vele manieren in de greep houdt. Geweld is sexy, wapens symboliseren potentie, dan ben je een echte vent. Langs alle kanten wordt ons ingepeperd dat rivaliteit, broederstrijd en afwijzing onvermijdelijk zijn. Angst verkoopt wapens, dus zal de wapen-

¹ Timothy RADCLIFFE, *Leven in volheid. Een christelijke verbeelding*, Middelburg, Skandalon / Antwerpen, Halewijn, 2021, p. 139

lobby zorgen dat we ons nooit veilig voelen . Wees *niet bang ...*, zegt het evangelie. Geef een menselijk gezicht aan de slachtoffers, blijf creatief de patstellingen doorbreken. Timothy geeft een heel treffend voorbeeld:

De gewelddadige verbeelding wordt zwakker als mensen zich niet met angst laten onderdrukken. In 2014 gingen jihadisten van Al-Shabaab aan boord van een bus in Kenia en eisten dat de moslims en de christenen werden gescheiden. Meestal is dat de eerste stap op weg naar het vermoorden van de christenen. Veel van de passagiers, voornamelijk islamitische vrouwen, weigerden echter te gehoorzamen. Ze kleedden de christelijke vrouwen in hidjabs en zeiden dat de terroristen dan maar iedereen moesten doodschieten – of niemand. De terroristen vertrokken en niemand verloor het leven. Gewelddoosheid werkt. (p. 180)

Kan Jezus' vriendschap ook een sleutel zijn voor onze gelovige gemeenschapsvorming? Kunnen wij broeders en zusters worden van mensen die op het eerste gezicht vreemd zijn, er andere religieuze praktijken op nahouden, ons soms irriteren? Kunnen wij thuis zijn in een kerk die in vele opzichten niet deugt en waar wij ons aan ergeren? Dat kan alleen als wij beseffen dat God zelf bij ons wil thuiszijn, ook in de rommeligheid van ons samenzijn. Hij komt in ons midden waar *twee of drie in zijn Naam samenzijn ...* Hij wil alvast onze kerk tot een huis van gastvrijheid maken, waar we kunnen wortelen en tot bloei komen en waar niemand uitgesloten wordt.

Daarmee is zijn bedde *Mogen allen één zijn* niet zomaar vervuld. Maar eenheid betekent geen uniformiteit. De Geest is tegelijk bron van eenzelfde bezieling als van een verscheidenheid van gaven en expressies. Het christendom geniet van verschillen.

Een thuis die geen afwijkende meningen of kritische vragen toelaat, is dood. (p. 193)

Maar *laten we ons in liefde aan de waarheid houden*, zegt Paulus (Ef 4,15). Of zoals Irenaeus het ooit beeldrijk verwoordde: *Het Woord en de Geest zijn de twee handen van de Vader*. Het mensgeworden Woord blijft de toetssteen waarrond alles draait. Maar daarrond kan zich een open, zoekend en waarderend debat ontpinnen, in een Geest van liefde die wil leren van elkaar.

Eddy VAN WAELDEREN